ÜLESTÕUSMISAJA VIIES PÜHAPÄEV AD 2026
Rm 8:9–11 (Js 32:15–20; Jh 17:6–10)

9 Aga teie ei ela oma loomuses, vaid Vaimus, kui Jumala Vaim tõepoolest elab teie sees. Kellel ei ole aga Kristuse Vaimu, see ei ole Tema oma.

10 Kui aga Kristus on teie sees, siis on ihu küll patu tõttu surnud, aga Vaim on õiguse tõttu elu.

11 Kui nüüd teis elab selle Vaim, kes Jeesuse surnuist üles äratas, siis see, kes Kristuse surnuist üles äratas, teeb ka teie surelikud ihud elavaks oma Vaimu läbi, kes teis elab.

> Teie aga ei ole lihas, vaid Vaimus – juhul, kui Jumala Vaim elab teie sees. Kui aga kellelgi ei ole Kristuse Vaimu, ei ole ta Tema oma. Kui aga Kristus on teie sees, siis on küll ihu patu läbi surnud, Vaim aga on õiguse läbi elu. Kui aga Jeesuse surnuist üles äratanu Vaim elab teie sees, siis teeb Kristuse surnuist üles äratanu kord elavaks ka teie surelikud ihud oma Vaimu läbi, kes elab teie sees.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud[1] ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoimetamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema

---

[1] Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele usus kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioossete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja tõotused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

1:1–17	sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
1:18–2:20	Jumala õigus ja inimeste süü;
2:21–7:25	õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
8:1–39	elu Kristuses ja Tema Vaimus;
9:1–11:36	Iisrael ja paganad;
12:1–15:13	lunastatute uus elu Kristuses;
15:14–16:27	kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Oma loomuses – ἐν σαρκὶ – sõnasõnalt: «lihas». Sõna σάρξ – «liha» – tähistab Uues Testamendis, eriti Pauluse kirjades, enamasti inimese langenud, patust olemust, vahel ka neutraalselt inimese ihu või kõike elavat. Sõna «loomus», mis eesti keeles tähistab eeskätt [inimese] iseloomu, loomulaadi, ent viitab otseselt ka loomisele ja loodupärasusele, on sõna σάρξ tõlkevastena kohatu. Äärmisel juhul võiks siin kasutada väljendit «langenud loomus» või «rikutud loomus».[2]

Vaimus – ἐν πνεύματι – sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebrea sõnale רוּחַ nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

Elab – οἰκεῖ – sõna οἰκέω – «[kuskil] elama», «asuma» – tuleneb sõnast οἶκος – «maja», «kodu», «koda».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Ihu – sõna σῶμα tähistab nii füüsilist ihu kui inimisiku tervikut, aga ka midagi reaalselt olemas olevat vastandina näilisele.

Patu – ἁμαρτίαν – sõna ἁμαρτία tuleneb verbist ἁμαρτάνω – «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama» – ja tähendab «möödalaskmine», «eksimus», «patt», «ülekohus».

Surnud – νεκρὸν – sõna νεκρός – «surnud», «surnu» – etümoloogia viitab väidetavalt kadumisele (vrd «kadunu», «kadunuke») või hajumisele (haihtumisele).

Selle…kes…üles äratas – τοῦ ἐγείραντος – sõna ἐγείρω – «ärkama», «[üles] tõusma», «[üles] äratama», passiivses kõneviisis «äratatama» – kasutatakse nii unest ärkamise ja üles tõusmise, kui ka surnuist ülestõusmise või ülesäratamise tähistamiseks.

Jeesuse – τὸν Ἰησοῦν – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יְהוֹשׁוּעַ ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

---

[2] 1968. aasta piiblitõlkes: «lihameeles».

Teeb…elavaks – ζῳοποιήσει – sõna ζῳοποιέω – «elavaks tegema» – koosneb sõnadest ζῷον – «elusolend»[3] – ja ποιέω – «tegema», «teostama», «looma».[4]. Siin kasutatakse kindlalt toimuma saamist väljendavat tuleviku ajavormi, nii et võiks tõlkida ka: «teeb kord elavaks».[5]

Kes…elab – ἐνοικοῦντος – sõna ἐνοικέω koosneb seesütlevast eestsõnast ἐν ja verbist οἰκέω ning tähistab mitte lihtsalt kuskil [sees] elamist, vaid rõhutatult ka kõnealuse eluaseme omamist ja valdamist.

Sisuline analüüs[6]

Rooma kirja esimene pool käsitleb Kristuses teostunud lunastuse vajalikkust ja olemust, näidates ühelt poolt inimeste süüd ja suutmatust saavutada Jumala ees õigust isegi Jumala enda Seaduse abil, kuna ainus, mida viimane suudab, on inimese pattu ja süüd esile tuua ja süvendada. Seadus näitab, et inimene on ori – kusjuures mitte Seaduse, vaid patu ori. Seadus ise on «püha, õige ja hea» (Rm 7:13), Seadus on vaimulik, inimene aga on lihalik ja «müüdud patu alla» (Rm 7:14), olles seetõttu sunnitud tegema mitte head, mida ta tahab, vaid kurja, mida ta ei taha (Rm 7:19).[7]

Ainsaks väljapääsuks sellest surmatoovast orjusest on Kristuses teostunud lunastus ja lepitus Jumalaga: «Patu palk on surm, aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas.» (Rm 6:23) Et sellest armuannist osa saada, selleks peab ka patu ori ise surema, sest «kes on surnud, see on patust vabaks mõistetud» (Rm 6:7)

Patule ja Seadusele suremine ühes sellele järgneva uueks eluks üles tõusmisega toimub ristimises: «Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud Tema surmasse? Me oleme siis koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmasse, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus.» (Rm 6:3j) Paulus on täiesti kindel: «Nüüd, et me oleme surnud, siis oleme saanud lahti Seaduse alt, millega meid kammitseti, nii et me teenime Jumalat uuel teel Vaimu all ja mitte vanal teel kirjatähe all.» (Rm 7:6)

---

[3] Samast tüvest pärinev sõna ζωή tähistab elu ja elus olemist pigem abstraktselt, erinevalt sõnast βίος, mis tähistab enamasti konkreetselt kellegi [elatud] elu (Uues Testamendis sageli ka elatist ja eluhüvesid). Niisiis on ζωή «elu minus», βίος aga «minu elu».

[4] Muuhulgas on siit pärit sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos…», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome…» või: «Meie oleme Tema poeem…»

[5] 1739. aasta Piiblis: «wottab…ellawaks tehha».

[6] Järgnevalt on osaliselt kasutatud Ülestõusmisaja VII pühapäeva esimese lugemisaasta Epistlile (Rm 8:12–17) koostatud tekstikäsitlust.

[7] Vrd ka Gl 5:17: «Sest lihalik loomus himustab Vaimu vastu ja Vaim lihaliku vastu, need on teineteise vastased, nii et teie ei saa teha seda, mida tahaksite.»

Uus elu Jumalaga lepitatuna tähendab, et nüüd ei ole enam «mingit hukkamõistmist neile, kes on Kristuses Jeesuses, sest elu Vaimu seadus Kristuses on vabastanud su patu ja surma seadusest» (Rm 8:1j). Inimene ei ela enam mitte juhituna Jumala tahte ja Seaduse vastu himustavast lihast, vaid Jumala eluandvast Vaimust. Lunastatud ja uueks saanud inimese olemust ja olemist ei määra enam «patu ihu», mis on koos Kristusega risti löödud ja surnud (vrd Rm 6:6 ja Rm 8:10), vaid Kristuse surnuist üles äratanud Jumala Vaim, kes inimeses elab ja temagi sureliku ihu elavaks teeb (Rm 8:11).

Kõigest sellest järeldub, et me ei ole [enam] midagi võlgu lihale – s.t me ei kuulu enam lihale, me ei ole selle orjad, nagu me pole ka patu ega surma orjad. Surm ja patt ei valitse meid enam, me ei pea neile enam kuuletuma (vrd Rm 6:9–12), küll aga oleme (kuigi Paulus seda otsesõnu ei nimeta) võlglased Jumala ees.[8] Me võlgneme Jumalale tänu Tema armu eest Kristuses[9] ning sellest tulenevalt oleme kohustatud ennast Tema Vaimust juhtida (ajada) lastes elama Jumala lastena Talle meelepärast elu õiguses, olles valmis jagama Kristusega mitte ainult Tema elu, vaid ka Tema kannatusi.

Pauluse sõnul tähendab tõsiasi, et Kristus on meie sees (Rm 8:10), et Jumala Vaim elab meie sees (Rm 8:9), seda, et peame elama ja mõtlema «Vaimu järgi» (Rm 8:5). Apostel kasutab Jumala Vaimu meie sees elamisest kõneldes teadlikult sõna οἰκέω (vt vastavat keelelist märkust), näidates, et kristlane on Vaimu eluase, Tema omand – ta ei kuulu enam patule, vaid on Jumala oma. Sarnaselt manitseb Paulus esimeses kirjas korintlastele: «Või kas te ei tea, et teie ihu on teis oleva Püha Vaimu tempel, kelle te olete saanud Jumalalt, ning et teie ei ole iseenese päralt? Sest te olete kallilt ostetud. Austage siis Jumalat oma ihus!» (1Kr 6:19j)

Siin on oluline meeles pidada, et uus elu Kristuses ja Jumala Vaimus ning selle uue eluga kaasnevad kohustused (või võlg) Jumala ees mitte ei eelne, vaid järgnevad õigeksmõistmisele, mis saab inimesele osaks ristimises koos Kristusega suremise ja ülestõusmise kaudu.[10] Küllap Paulus nõustuks skolastilise printsiibiga *agere sequitur esse*, mis siinkohal tähendaks, et Jumala armuannina uueks looduks saamine[11] on hädavajalik eeldus, et inimene võiks elada ja tegutseda kooskõlas Jumala tahtega.

---

[8] Paneme tähele, et Paulus ei ütle, et me *ei ole võlglased*, vaid: «Niisiis, vennad, et *me oleme küll võlglased*, kuid mitte oma loomusele [lihale], et peaksime loomuse [liha] järgi elama.» (Rm 8:12)

[9] «Aga tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!» (Rm 7:25)

[10] «Kui aga inimene on pöördunud ja seeläbi valgustatud ning tema tahe on uueks tehtud, siis tahab inimene head (sedavõrd kui ta on uuesti sündinud või uus inimene) ja «ta rõõmustab sisemise inimese poolest Jumala Seaduse üle». Ta teeb seepeale nii palju ja nii kaua head, kui palju ja kui kaua Jumala Vaim teda selles juhib, nagu ütleb Paulus: «Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.» Ja see Püha Vaimu juhtimine ei ole *coactio* ehk sund, vaid pöördunud inimene teeb vabatahtlikult head, nagu ütleb Taavet: «Su rahvas on meeleldi valmis su sõttamineku päeval.»» (*Solida declaratio* II)

[11] «Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud.» (2Kr 5:17)

Kui inimene kuuletub lihale ja orjab pattu, siis ta sureb – või õigupoolest ongi juba (enamasti seda ise märkamata) surnud. Ainult «seal, kus on Issanda Vaim, on vabadus» (2Kr 3:17). Jumal on meid oma Vaimu läbi vabaks teinud, me ei ole enam orjad, me oleme Kristuses Jumala [adopteeritud] lapsed, me oleme surnuist elavaks saanud. Selle hinnaks on Kristuse surm – aga Kristuse surmaga peab kaasnema see, et oleme valmis Vaimu abil ihu teod surmama, et me ei hukkuks, vaid võiksime [viimaks ometi] hakata tõeliselt elama: «Sest kui te liha järgi elate, siis te surete; aga kui te Vaimu läbi ihu teod suretate, siis te elate.» (Rm 8:13)[12]

Seda, milles väljendub «lihas» olemine ja elamine, ütleb Paulus pisut eespool: «Lihalik mõtteviis on vaen Jumala vastu, sest ta ei alistu Jumala Seadusele ega suudagi seda.» (Rm 8:7) Tegemist on elamisega patus, «mööda» sellest, kellena Jumal inimest luues teda nägi[13], vastuolus Jumala Seadusega, kusjuures parim, millega Seadus saab inimest aidata, on talle tema lootusetu patususe varjamatult näitamine: «Seaduse kaudu tuleb patutundmine. Pattu ma poleks ära tundnud muidu kui Seaduse läbi.» (Rm 3:20; 7:7)

> Siin on äärmiselt oluline tähele panna, et Paulus ei õpeta, nagu oleks püüd elada Seaduse järgi juba iseenesest midagi lihalikku ja jumalavastast – vastupidi, ta ütleb selgelt: «Ma tean küll, et Seadus on vaimulik, mina aga lihalik, müüdud patu alla.» (Rm 7:14) Seadusel lihtsalt ei ole jõudu inimest patu alt lahti osta, aga mitte sellepärast, et Seadus oleks halb – Seadus on «püha, õige ja hea» (Rm 7:12) –, vaid inimese patuse «liha» tõttu (Rm 8:3), s.t selle tõttu, et inimene on nii Jumalale kui Tema Seadusele selja pööranud või neist koguni lahti ütelnud.

Lihas olemisele vastandub Vaimus olemine, mis saab teoks üksnes siis, kui Jumala Vaim võtab inimese oma eluasemeks, s.t Jumal valab inimsüdamesse oma Püha Vaimu ja oma armastuse (Rm 5:5). Jumal «läkitas oma Poja patuse liha samasuses» (Rm 8:3)[14], et inimesed patu orjusest vabaks osta ja enda omandusse võtta. Just nii tuleb mõista seda, et Vaim elab lunastatute sees: kõnealuses kontekstis ei käi jutt mitte niivõrd Vaimust kui annist (keda või mida «omatakse»), kuivõrd Vaimust kui omanikust – nagu öeldud, kasutab apostel siin teadlikult sõna οἰκέω: Jumala Vaim on otsekui majaomanik, ja maja, mida Ta omab ja milles Ta elab, oleme meie.

> Huvitaval kombel kasutab Paulus ühes ja samas salmis (Rm 8:9) ühest ja samast Vaimust kõneldes väljendeid «Jumala Vaim» ja «Kristuse Vaim» – tegemist on suurepärase pühakirjakinnitusega *filioque*–õpetuse toetuseks.

Kui meie sees elab Jumala Vaim, Kristuse Vaim, siis oleme Kristuse, s.t Jumala omad. Me ei kuulu enam patule, me ei ole enam lihas, vaid me oleme Vaimus. Me oleme vabad

---

[12] Tsitaat on võetud 1968. aasta piiblitõlkest, kus erinevalt 1997. aasta redaktsioonist kasutatakse originaaltekstile vastavat sõna «liha», mitte «loomus» (vt vastavat keelelist märkust).

[13] Ka eesti kõnekeeles öeldakse, et keegi või miski «on mööda», kui kõnealune inimene või ese või omadus ei ole päris selline, nagu peaks olema või oleks ootuspärane.

[14] 1968. aasta piiblitõlge.

kohutavast tagajärjest, mis kaasneb lihas ja patus elamisega – igavesest hukatusest –, ning meile on kingitud ülestõusmise ja igavese elu lootus.

See ei tähenda, nagu oleks meid juba praegu päästetud allumisest kadumisele – ei, me «oleme päästetud lootuses» (Rm 8:24), me «ägame iseenestes, oodates lapseõigust, oma ihu lunastust» (Rm 8:23), aga me teame, et me oleme juba «läinud surmast ellu» (Rm 5:24). Meie ihu on küll «patu tõttu surnud» (Rm 8:10), aga meie sees elab Kristus, kes on «õiguseks igaühele, kes usub» (Rm 10:4) ning kelle Vaim on elu.

«Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud,» ütleb Paulus teises kirjast korintlastele (2Kr 5:17). Tegemist ei ole mitte esimese loomise kordamisega, vana loodu korda tegemisega, vaid täiesti uue kvaliteediga: Jumal ei puhu enam lihtsalt oma elavat hingeõhtu inimesse, kes saab seeläbi elavaks hingeks (1Ms 2:7), vaid Jumal asub ise inimese sisse elama: «Nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus. Ja mida ma nüüd elan ihus, seda ma elan usus Jumala Pojasse, kes mind on armastanud ja on iseenese loovutanud minu eest.» (Gl 2:20) Me ei ehita enam uuesti üles seda, mis on maha kistud, vaid me oleme «Seaduse läbi Seadusele surnud, et elada Jumalale» (Gl 2:18j).

Need, kes on ristimises koos Kristusega surnud, on ka Tema ülestõusmise osalised, «sest kui me oleme kasvanud kokku Tema surma sarnasusega, siis võime seda olla ka ülestõusmise sarnasusega» (Rm 6:5). Jeesuse ülestõusmine garanteerib, et nendegi surelikud ihud, kelle sees elab Tema (ja Tema surnuist üles äratanu) Vaim, tehakse kord elavaks: kui Jumala Vaim – Vaim, kes on elu – on meie ihud oma valdusse võtnud, siis ei olegi teist võimalust, kui et me saame elama. Seda muidugi juhul, kui me ennast jälle patu orjaks ei müü – sest kui me seda teeme, siis valitseb patt kuningana meie surelikus ihus (Rm 6:12) ning meile saab osaks see palk, mida patt nii lahkesti tõotab omadele maksta (vt Rm 6:23).

Jumal on meid Jeesuses Kristuses uueks loonud ja Pühas Vaimus oma eluasemeks võtnud. See tähendab, et me ei ole enam orjad – ei patu orjad ega õigupoolest isegi Jumala orjad, sest «kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed» (Rm 8:14). Me oleme vabad, me oleme «pärijad, nii Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad» (Rm 8:17), meid ootab ees Tema kirkus. Kui me vaid ei hakka jälle elama «liha järgi», vaid oleme valmis Vaimu läbi ihu teod suretama (vrd Rm 8:13). Uus elu, mille Jumal on meile Kristuses kinkinud, peab olema tõepoolest *uus* elu: «Me ei käi liha järgi, vaid Vaimu järgi. Sest kes elavad liha järgi, nende meel on suunatud lihalikele asjadele; aga kes elavad Vaimu järgi, neil vaimsetele asjadele. Sellepärast nüüd, vennad, oleme küll võlglased, aga mitte lihale, et elada liha järgi. Sest kui te liha järgi elate, siis te surete; aga kui te Vaimu läbi ihu teod suretate, siis te elate.» (Rm 8:4j.12j)[15]

[15] 1968. aasta piiblitõlge.

Jutluseks

Ülestõusmisaja viienda pühapäeva ladinakeelne nimi *Cantate* – «Laulge» – on pärit missa vanakiriklikust algussalmist: «Laulge Issandale uus laul, halleluuja, sest Issand on teinud imetegusid, halleluuja, Tema on ilmutanud oma õigust paganate silme ees, halleluuja, halleluuja, halleluuja.» (Vrd Ps 98:1j)

EELK jumalateenistuste käsiraamatu järgi on Ülestõusmisaja viienda pühapäeva teemaks «Taevariigi kodanikuna maailmas» ning kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi esimesel lugemisaastal loetavad vanakiriklik Epistel (Jk 1:17–21) ja Evangeelium (Jh 16:5–15) toovad esile kristlaste kui Jumala väe ja Vaimu läbi uuestisündinute kohustuse ütelda lahti patust ning elada uut elu tões ja õiguses.[16]

Teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemises (Js 32:15–20) tõotab Jumal prohvet Jesaja kaudu oma Vaimu väljavalamist, mille tulemusel hakkavad valitsema õigus ja rahu. Veidi eespool toob Jesaja äärmiselt kontrastselt esile õigete ja ülekohtuste erinevuse,[17] näidates nõnda, et jumaliku õiguse ja rahu juurde kuulub möödapääsmatult inimeste valmidus pöörduda ülekohtust õiguse poole.

Teise lugemisaasta Evangeeliumis (Jh 17:6–10) palub Jeesus oma ülempreesterlikus palves omade eest, kes on võtnud vastu Tema elutoovad sõnad ja Temasse uskunud. Jeesuse palve on, et Tema ise võiks nendes, kes Temasse usuvad ja Teda järgivad, kirgastatud olla.

Teise lugemisaasta Epistlis kinnitab apostel Paulus ristimises ühes Kristusega maetute ja üles tõusnute usku sellesse, et Jumal, kes on Kristuse surnuist üles äratanud, teeb Temas elavaks ka kõik need, kelles elab Tema Vaim, kusjuures siin on olulisel kohal manitsus öelda lahti vanast elust patu orjuses ning loobuda kõigest lihalikust, s.t jumalavastasest mõtte- ja eluviisist. Jeesuse jüngrite kutsumus on elada siin maailmas mitte selle maailma viisil, vaid Jumala lastena; mitte lihas, vaid Vaimus, teadlikuna sellest, et nad on läkitatud maailma samal kombel ja sama eesmärgiga, nagu Isa on läkitanud Poja – selleks, et maailm tunneks ära, et Jumal on teda nõnda armastanud, et on andnud oma ainusündinud Poja, et ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu (Jh 3:16).

---

[16] «Me kuulsime manitsust laulda Issandale uus laul. Uus inimene tunneb uut laulu. Laul on rõõmu väljendus, ja kui me hoolikalt järele mõtleme, armastuse väljendus. Niisiis, kes mõistab armastada uut elu, see mõistab laulda ka uut laulu. Uue laulu pärast peame siis panema tähele, mis on uus elu… Elu ei tohi anda laulule vastupidist tunnistust… Tahate laulda kiitust Jumalale? Siis olge, mida te laulate! Teie olete Tema kiitus, kui õigesti elate.» (Augustinus, Sermo 34)

[17] «Sest jõle räägib jõledust ja ta süda taotleb nurjatust, et teha jumalavallatust ja rääkida Issanda kohta valet, et näljast hinge lasta nälgida ja janusele keelata jooki. Petise relvad on kurjad, ta kavatseb häbitegusid, et hävitada hädalisi valekõnega, isegi kui vaene räägib õigust. Aga õilis kavatseb õilsaid asju ja jääb püsima õilsate asjade juurde.» (Js 32:6–8)

Epistlile jutlustades tuleks tuua esile Kristuses teostunud lunastuses ja sellest osa saamises aset leidnu radikaalsus: me oleme koos Kristusega surnud ja maetud, ning kui me nüüd elame, siis mitte enam lihas, mitte enam patus, mitte enam vastuolus Jumala ja Tema Seadusega, vaid Jumala Vaimu läbi elavaks tehtuna ja Tema poolt valitsetuna peab meie elu olema *uus* elu, elu Kristuse õiguses.

See ei ole meie teene, sest õigupoolest ei ela enam mitte meie, vaid Kristus meie sees – see on Jumala imeline armukingitus, sest Ta ei näe meis mitte orje, vaid oma armastatud lapsi, keda Ta on kutsunud, õigeks teinud ja kirgastanud (vrd Rm 8:30). Jah, me kanname oma surelikus ihus endiselt patu haavu, nagu Kristus kannab oma ihus neid haavu, mis Talle löödi meie pattude pärast, ent me oleme juba päästatud – lootuses, aga tõeliselt.

Kui meie sees elab Jumala Vaim – Kristuse Vaim, kes on elu –, siis me oleme läinud surmast ellu ning Tema, kes äratas surnuist üles Kristuse, äratab üles meidki ja teeb meid tõeliselt elavaks.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Sellest peale, kui oleme ristimises Kristusega üheks saanud, ei ela me enam lihas, s.t me pole enam patu orjad, vaid me elame Vaimus: Jumal on võtnud meid oma Vaimu eluasemeks, Kristus on meid õigeks teinud ja me ei kuulu enam surmale, vaid elule. Meie patud on meile andeks antud ja me oleme vabad – veelgi enam: me oleme Jumala lapsed, meil on osa Tema pärandist, Ta on meile kinkinud uue ja igavese elu.
2. Jah, praegu me elame veel lootuses: me kanname oma surelikus ihus endiselt patu haavu ja oleme allutatud kaduvusele. Ent lootus, mille Jumal on meile kinkinud, on tõeline: Tema, kes äratas surnuist üles Kristuse, äratab kord ka meid üles ja teeb meid tõeliselt elavaks.
3. See ei ole meie teene, vaid Jumala armukingitus. Aga me ei tohi unustada, et uus elu, mille Jumal on meile kinkinud, peab algama juba praegu: me ei ole enam patu orjad, vaid me kuulume Jumalale, ja see tähendab, et me ei tohi lasta patul enda sees võimutseda, vaid peame loovutama «oma ihuliikmed õiguse relviks Jumalale» (Rm 6:13). Kui me oleme Kristuse omad, kui meie sees elab Tema Vaim, siis ei saa me mõelda enam liha mõtteid, vaid peame mõtlema Vaimu mõtteid (Rm 8:5), me ei saa teha enam liha tegusid, vaid peame käima Vaimus ning tegema elu ja rahu tegusid (vrd Rm 8:6).